

เรื่องที่ 4

กำเนิดและวิวัฒนาการของศาสตร์

บรรยายครั้งที่สี่

แผนการบรรยายเรื่องที่ 4

ชื่อเรื่อง : กำเนิดและวิวัฒนาการของศาสตร์

หัวข้อบรรยาย

ความนำ

- 4.1 ความหมายและที่มาของศาสตร์
- 4.2 พาราไดม์และพัฒนาการทางความคิดในภูมิศาสตร์
- 4.3 สรุป

แนวคิด

1. ศาสตร์คือองค์ความรู้ที่มีส่วนประกอบเป็นข้อเท็จจริง แนวคิด ข้อสรุปความจริงทั่วไป ทฤษฎีและแนววิธี
2. แนวคิดมีลักษณะเป็นนามธรรม และเมื่อมีแนวคิดแล้ว คนเราสามารถเชื่อมโยงแนวคิดนี้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งจะแปรรูปแนวคิดเดิมให้สูงขึ้นจนถึงเป็นทฤษฎีหรือหลักปรัชญา
3. พาราไดม์เป็นขอบเขตและแนววิธีศึกษาค้นคว้าในงานของศาสตร์ ซึ่งจะเปลี่ยนได้ตามสถานะของศาสตร์

วัตถุประสงค์

เมื่อบรรยายเรื่องที่ 4 เสร็จแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายได้โดยสังเขปเกี่ยวกับความหมายของศาสตร์
2. อธิบายได้โดยสังเขปเกี่ยวกับความหมายของพาราไดม์
3. อธิบายได้โดยสังเขปเกี่ยวกับพัฒนาการทางทฤษฎีของวิชาภูมิศาสตร์

ความนำ

จากการบรรยายเรื่องที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 นักศึกษาย่อมเข้าใจในเนื้อหาส่วนที่เป็นสาระสำคัญของวิชาภูมิศาสตร์ปัจจุบัน แต่นอกเหนือจากประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของวิวัฒนาการของแนวคิดทางภูมิศาสตร์ที่บรรยายมาแล้ว ในการจะเข้าใจในชีวิตความเป็นวิชาการของภูมิศาสตร์ นักศึกษาจะต้องเข้าใจอดีตอันเป็นฐานรากของวิชา ซึ่งจะนำมาบรรยายทีหลัง ในเรื่องที่ 4 นี้ จะขอก้าวถึงกำเนิดและวิวัฒนาการของศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำ ความเข้าใจทั้งอดีตและการวิวัฒนาการเข้าสู่โลกวิชาการของภูมิศาสตร์

หัวข้อบรรยาย 4.1

ความหมายและที่มาของศาสตร์

ศาสตร์ (science) ตามความหมายที่เป็นทางการคือ องค์ความรู้ที่มีส่วนประกอบเป็นข้อเท็จจริง (fact) แนวคิด (concept) ข้อสรุปความจริงทั่วไป (generalization) ทฤษฎี (theory) และแนววิธี (approach)

จากนิยามนี้ความหมายของศาสตร์กลายเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ มีคำศัพท์หลายคำในนิยามที่จะต้องทำความรู้จักมาก่อนที่จะเข้าใจคำว่าศาสตร์ คำหนึ่งที่เราจะพบเสมอคือ “แนวคิด” คำนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับความเข้าใจของคนเราทั่วไปในเรื่องของลักษณะของสิ่งของ วัตถุ หรือเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด ความเข้าใจนี้จะถ่ายทอดออกมาในรูปของสัญลักษณ์ คือภาษาที่พูดและเขียนกันอยู่ สัญลักษณ์ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของปรากฏการณ์นั้นนั่นเองที่นักวิชาการเรียกว่าแนวคิด (วรพล พรหมิกบุตร, ม.ป.ป., หน้า 3)

แนวคิดจึงเป็นภาพสะท้อนการรับรู้ของคนเราต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยผู้รับรู้แปรรูปการรับรู้ให้เป็นแนวคิด และเมื่อมีแนวคิดหนึ่งอยู่ในใจแล้ว คนเราก็จะเชื่อมโยงแนวคิดเดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่รับเข้ามาอีก การเชื่อมโยงนี้มีผลทำให้แนวคิดนั้นแปรรูปไปเป็นแนวคิดที่มีระดับสูงขึ้นไป

กระบวนการสร้างแนวคิดมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ ขอให้ดูรูปที่ 4.1 ประกอบ ภาพนี้เป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการแปรรูปความคิดจากระดับต่ำไปจนถึงระดับสูง

แผนภูมินี้จัดทำโดยแอบเลอร์และคณะ (Abler et al., 1971) ทั้งนี้ แอบเลอร์และคณะได้จัดทำแผนภูมินี้โดยอาศัยผลงานของนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงสองคน คือ เฮนรี มาร์จิจโน (Henry Margenau) และ พี. แวน ดุยจัน (P. van Duign)

แผนภูมินี้แสดงว่า การที่เหตุการณ์ (event) ซึ่งอยู่ภายนอกจะข้ามเขตแดนประสาทการรับรู้เข้าไปอยู่ในจิตของบุคคลคนหนึ่งได้นั้น จะต้องเกิดจากความยินยอมที่จะรับรู้ในเรื่องนั้นของบุคคลผู้นั้น และเมื่อเหตุการณ์ได้เข้าไปอยู่ในอาณาเขตของการรับรู้ของจิตใจแล้ว เหตุการณ์ดังกล่าวก็จะแปรรูปไปเป็นประสบการณ์ (experience) ประสบการณ์เป็นความคิดระดับต่ำหรือระดับซึ่งเป็นรูปธรรม คือเป็นเรื่องเฉพาะอยู่ ในขั้นต่อไปเมื่อบุคคลนั้นรับเหตุการณ์ใหม่เข้ามา ประสบการณ์ใหม่จะเชื่อมโยงหรือถูกแปรรูปไปโดยประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ แล้วกลายเป็นความคิดใหม่ขึ้นมา และพัฒนาสู่ความเป็นนามธรรมโดยลำดับไป

ดินแดนแห่งความรู้สึกรู้จักที่เหตุการณ์ข้ามไปและกลายเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคลนี้ มาร์จิจโนเรียกว่า “P-Plane” โดย P หมายถึงระดับของประสบการณ์ขั้นต้น (primary experience) หรือการรับรู้ (perception) ส่วนดินแดนอีกระดับหนึ่ง มาร์จิจโนเรียกว่า “C-Field” ซึ่งสัมพันธ์กับ P-Plane ทั้งนี้ มาร์จิจโนกำหนดให้ C หมายถึงความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เรียกว่า “construct” ซึ่งการที่เหตุการณ์จะกลายเป็นประสบการณ์ได้นั้น สิ่งที่เป็นก็เป็นก็คือ construct นั้นเอง construct จึงเป็นขั้นแรกของการจัดระเบียบประสบการณ์ แต่ construct ก็ยังมีเนื้อหาเชิงประจักษ์ที่ไม่เป็นนามธรรมอย่าง “แนวคิด” (concept) แนวคิดจึงเป็นความคิดที่เป็นนามธรรม (abstraction) ซึ่งเป็นการสรุปความจริงทั่วไป (generalization) จากประสบการณ์เหลือคณานับ

แนวคิดที่เป็นนามธรรมที่มีอยู่ย่อมมีจำนวนมากมาย ตัวอย่างของแนวคิดคือ ความคิดเกี่ยวกับขนาด (size) ระยะทาง (distance) รูปร่าง (shape) ความเร็ว และปริมาณ เป็นต้น สำหรับในวิชาภูมิศาสตร์แล้ว เราลดจำนวนของแนวคิดทั้งหมดลงเหลือเป็น “แนวคิดหลัก” (megaconcept) สองอย่างเท่านั้น อย่างแรกคือ “จำนวน” (number) และอย่างที่สองคือ “ความสัมพันธ์” (relationship) แนวคิดเกี่ยวกับจำนวนและความสัมพันธ์จึงเป็นหัวใจของวิชาภูมิศาสตร์

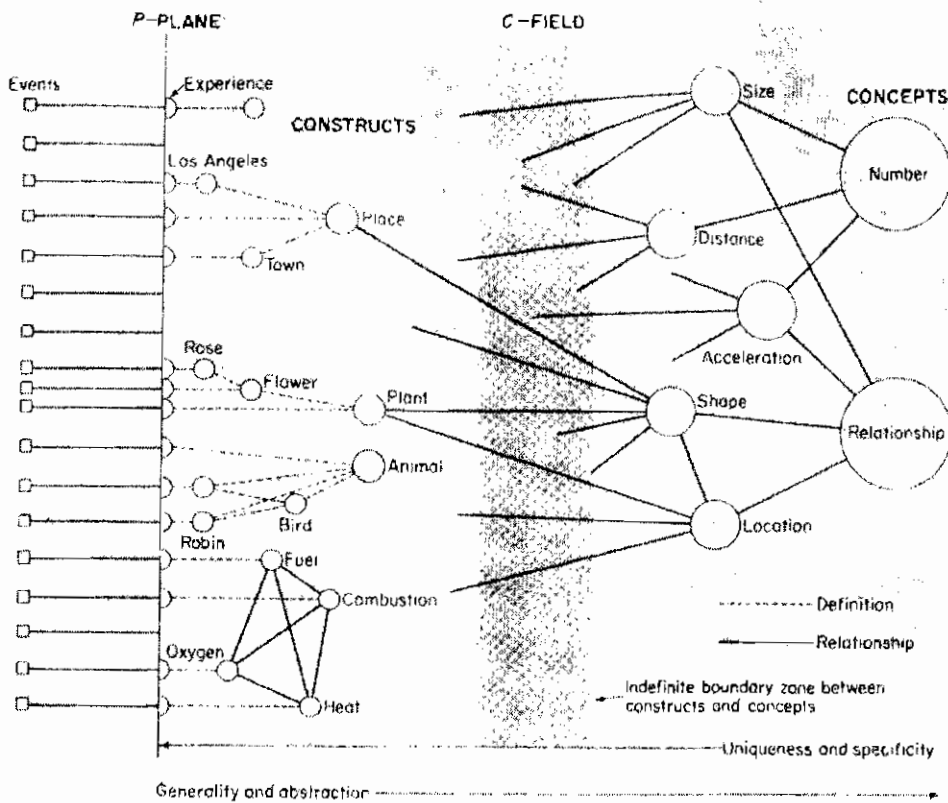
ตัวอย่างการจัดระเบียบประสบการณ์จากแผนภูมิก็คือ การที่คนเรามีประสบการณ์เฉพาะเรื่อง “กุหลาบ” และชื่อสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกับ “กุหลาบ” มากเข้า สมองของคนเราจะจัดกลุ่มชื่อเฉพาะเหล่านี้ให้เข้ามารวมอยู่ใน construct “ดอกไม้” การสอดสานเชื่อมโยงไปมาระหว่าง construct ในกลุ่มที่ต่างกันจะทำให้เกิด construct ที่มีระดับสูง คืออยู่ห่างจากความ

เป็นรูปธรรมออกไปเป็นลำดับ เช่น construct เรื่องพืช สัตว์ สถานที่ ในที่สุดจะเชื่อมโยงเข้าหากัน เป็นเรื่องที่ตั้งซึ่งเป็นนามธรรม

แผนภูมิแสดงขั้นตอนของการสร้างความคิดของคนเราตามรูป 4.1 นี้เองแสดงให้เห็นว่า ความคิดมีหลายระดับ กล่าวคือ ตั้งแต่ระดับต่ำที่มีความเป็นรูปธรรมมาก ไปถึงระดับสูงที่มีความเป็นนามธรรมมาก ความคิดระดับต่างกันทั้งหลายที่กล่าวมานี้มีชื่อเรียกต่างกัน กล่าวคือ มีชื่อเรียก ตั้งแต่ประสบการณ์ แนวคิด (concept) ข้อสรุปความจริงทั่วไป (generalization) หรืออีกนัยหนึ่ง ข้อเสนอเชิงความคิด ไปจนกระทั่งถึงคำว่า “ทฤษฎี” และ “หลักปรัชญา”

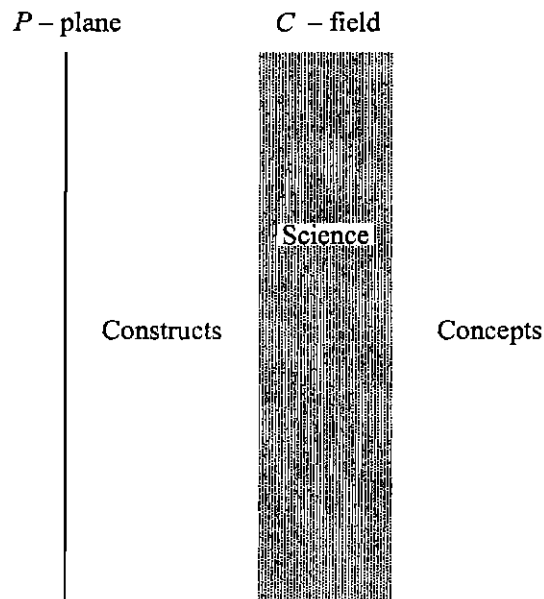
ทฤษฎีจึงเป็นข้อเสนอเชิงความคิดหลายชุดซึ่งถูกนำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่าง สอดคล้อง ทฤษฎีประกอบไปด้วยแนวคิดหลากหลาย ในแผนภูมิแนวคิดที่เป็นนามธรรมถึงที่สุด สำหรับวิชาภูมิศาสตร์ก็คือ แนวคิดเรื่อง “จำนวน” และ “ความสัมพันธ์” ที่เรียก “แนวคิดหลัก” (megaconcept) ดังกล่าวมาแล้ว แอเบลอร์และคณะกล่าวว่า ระหว่างกลางของแนวคิดหลักทั้งสองนี้ กับ construct เชิงเนื้อหาสาระของ C-Field เกือบไม่มีแนวคิด ซึ่งเราก็นับกันอย่างไรก็ได้ สืบเนื่องจากแนวคิดหลักเรื่องจำนวนและความสัมพันธ์

ความเข้าใจเรื่องความคิดทำให้เราเข้าใจความหมายและที่มาของศาสตร์ได้ชัดเจนขึ้น อันที่จริงแล้วศาสตร์ก็คือองค์ความรู้ที่มีลักษณะไม่จำกัดอยู่กับปรากฏการณ์เฉพาะอย่างใด อย่างหนึ่ง ความรู้ที่เป็นศาสตร์มักจะได้มาจากความรู้เฉพาะเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านการสังเกตจดจำมา จัดสานเข้าด้วยกันอย่างเชื่อมโยงสอดคล้องกันเป็นระบบเดียว ยิ่งนำความรู้ที่มีลักษณะเป็น นามธรรมเข้ามาเชื่อมโยงกันมากขึ้น ก็จะได้ความรู้ที่เป็นนามธรรมสูงขึ้นไปอีก อนึ่ง รูปแบบของ ความรู้นอกจากมีความเป็นนามธรรมแล้วยังต้องมีความเป็นระบบระเบียบ (systematic) และมีเหตุผล (rationality) และมีวิธีการที่แน่นอนด้วย (ดูรายละเอียดใน ปริติ เกษมทรัพย์, พ.ศ.2543, หน้า 23-24) ปัญหาว่าศาสตร์อยู่ ณ ดินแดนส่วนไหนในแผนภูมิ ขอให้ดูรูปที่ 4.2 ต่อไป ตามรูปนี้แสดงว่า ศาสตร์ยังอยู่ ณ ดินแดนที่เรียกว่า C-Field คือยังมีเนื้อหาเชิงประจักษ์อยู่ แต่ถึงกระนั้น ศาสตร์ ก็เป็น construct ที่เป็นระบบการจัดระเบียบที่เป็นแบบลำดับศักดิ์ โดยระบบนี้สร้างจากแนวคิด และ construct จำนวนมากมายและความสัมพันธ์ของแนวคิดและ construct เหล่านี้ จึงอาจเรียกว่าศาสตร์เป็น “megaconstruct” และเนื่องจากศาสตร์หรือ megaconstruct เป็นระบบการจัด ระเบียบที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จปรับใช้ได้แก่ภูมิภาคทุกแห่งของ P-Plane จึงถือว่าศาสตร์หรือ megaconstruct อยู่ ณ บริเวณรอยต่อระหว่าง construct และแนวคิด

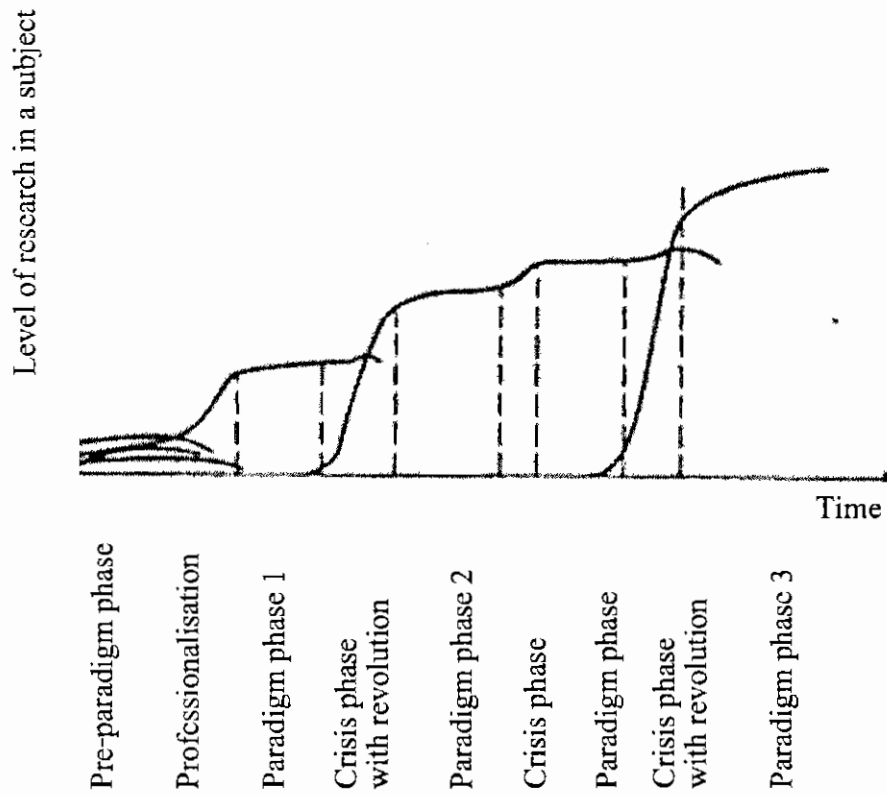
รูปที่ 4.1 P-PLANE และ C-FIELD : แผนภูมิแสดงว่า เหตุการณ์ (event) ที่อยู่ภายนอกข้ามเขตแดนประสาทเข้าสู่ประสาทการรับรู้ เหตุการณ์ดังกล่าวจะถูกแปรรูปเป็นประสบการณ์ (experience) ประสบการณ์จะถูกจัดระเบียบเป็นความคิดที่เรียก construct ส่วนความคิดที่เป็นนามธรรมคือแนวคิด (concept) ซึ่งมีอยู่มากมาย แต่สำหรับนักภูมิศาสตร์แล้ว สามารถลดจำนวนลงเป็นแนวคิดหลักสองอย่างคือ จำนวน (number) และความสัมพันธ์ (relationship)

ที่มา : Abler et al., 1971, p.13

รูปที่ 4.2 ศาสตร์ในฐานะ megaconstruct : ในการปฏิบัติงานใน
แวดวงของศาสตร์ เราใช้แนวคิดสร้างโครงข่ายที่ยึดโยงกันของ construct
จำนวนมาก โครงข่ายที่สร้างขึ้นมานี้เองที่จะสร้างคำตอบทางวิชาการ

ที่มา : Abler et al., 1971, p.24

รูปที่ 4.3 พัฒนาการของศาสตร์ : การแปลทฤษฎีว่าด้วยพัฒนาการ
ของศาสตร์ของคุณ์นี้ด้วยกราฟ

ที่มา : Holt - Jensen, 1988, p.49

การที่ศาสตร์แต่ละสาขามีแนวคิดในการกำหนดเนื้อเรื่องและขอบเขตของปัญหาที่ต้องการศึกษาอย่างไรและด้วยวิธีใดนั้น ขึ้นอยู่กับทฤษฎีหรือหลักปรัชญาที่รับเข้ามากำหนดทิศทางในศาสตร์ของตนเอง ทฤษฎีที่รับมานี้ไม่จำเป็นต้องใช้อยู่ตลอดไป เพราะทฤษฎีโดยทั่วไปยังไม่มีความสำเร็จและยังต้องมีการเพิ่มเติมอยู่เสมอ ศาสตร์ต่าง ๆ จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางของทฤษฎีและหลักปรัชญาที่เปลี่ยนแปลงไป อนึ่ง ศาสตร์อาจถูกกำหนดองค์ประกอบขึ้นมาจากหลายทฤษฎี

หัวข้อบรรยาย 4.2

พาราไดม์และพัฒนาการทางความคิดในภูมิศาสตร์

คำว่า “พาราไดม์” (paradigm) เป็นคำที่คุ้นกันดีในวงวิชาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งในวงวิชาการภูมิศาสตร์ ในการกล่าวถึงวิวัฒนาการแนวคิดทางภูมิศาสตร์ คำว่าพาราไดม์จะถูกกล่าวพาดพิงอยู่เสมอ ในหัวข้อบรรยาย 4.2 นี้ จะขอกล่าวถึงพาราไดม์โดยสังเขป

บุคคลที่ใช้คำว่าพาราไดม์เป็นครั้งแรกคือ โทมัส เอส. คูห์น (Thomas S. Kuhn) คูห์นเป็นนักฟิสิกส์ เขาได้นำคำนี้มาใช้ในหนังสือชื่อ *The Structure of Scientific Revolution* (โครงสร้างของการปฏิวัติทางศาสตร์) ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1962

ในหนังสือดังกล่าว คูห์นบัญญัติศัพท์คำว่าพาราไดม์ให้หมายถึงข้อตกลงเบื้องต้น กระบวนการหรือข้อค้นพบเกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันในสังคมวิชาการที่ร่วมกันกำหนดรูปแบบที่แน่นอนของกิจกรรมทางศาสตร์

จากความหมายนี้ พาราไดม์จึงเป็นการให้นิยามทั้งแนวคิดของปัญหา มุมมองและแนววิถีแก่มุมชนของผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน

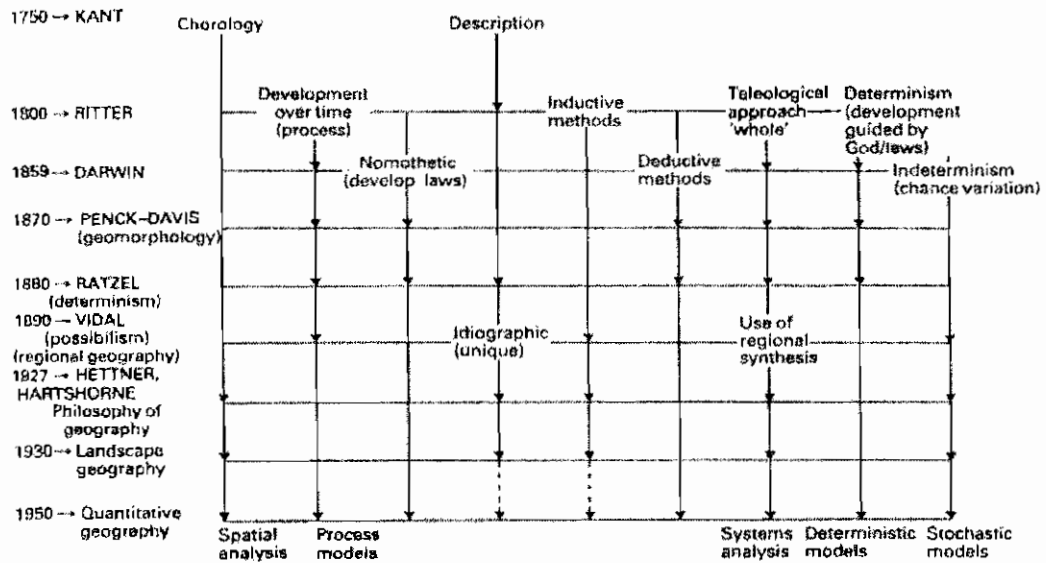
สำหรับวิชาภูมิศาสตร์ คำว่าพาราไดม์ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกโดยซอร์ลีและแฮกเกตต์ เมื่อ ค.ศ. 1967 ในหนังสือชื่อ *Models in Geography* ในหนังสือนี้ ซอร์ลีและแฮกเกตต์ให้ความหมายของพาราไดม์ว่าเป็นแบบจำลองของแบบจำลอง (ดู Holt-Jensen, 1980, p.38)

ในการอธิบายความหมายของคำว่าพาราไดม์ คูห์นบัญญัติศัพท์ใหม่อีกคำหนึ่ง คือ คำว่า “ศาสตร์ปกติ” (normal science) ซึ่งหมายถึงการวิจัยที่มีฐานรากจากความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์ในอดีตอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ความสำเร็จนี้เป็นความสำเร็จที่ชุมชนทาง

วิทยาศาสตร์ชุมชนหนึ่งชุมชนใดโดยเฉพาะให้การยอมรับสำหรับใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป พาราไดม์ที่ประสบความสำเร็จนี้จะทำให้นักปฏิบัติการณ์รุ่นหลังหันมาใช้เป็นฐานรากในการปฏิบัติงานจนถึงห่างวิธีค้นหาทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ

ยุคของศาสตร์ปกตินี้ไม่ช้าก็จะถูกแทนที่โดย “ยุควิกฤติ” (crisis phase) ขอให้ดูรูป 4.3 จากรูปนี้ ยุควิกฤติเกิดขึ้นเพราะปัญหาแล้วปัญหาเล่าได้ถูกสะสมโดยไม่สามารถแก้ไขได้ภายใต้กรอบงานของพาราไดม์เดิมในระบายนี้อาจจะมีการตั้งข้อสังเกตที่สั่นคลอนทฤษฎีเดิมหรือมีการพัฒนาทฤษฎีใหม่ขึ้นมา ระยะวิกฤติมักจะสิ้นสุดโดยพาราไดม์เดิมสามารถแก้ไขปัญหาได้ ผลของการสามารถแก้ปัญหาก็จะมีการกลับคืนมาซึ่งศาสตร์ปกติ โดยการกลับคืนมาซึ่งศาสตร์ปกตินี้จะมีการพัฒนาทฤษฎีเดิมให้ดีขึ้น หรือมีฉะนั้นระยะวิกฤตินี้ก็สิ้นสุดลงโดยการเกิดพาราไดม์ใหม่ ซึ่งการยอมรับพาราไดม์ใหม่เป็นการเข้าสู่ยุคที่เรียก “ยุคปฏิวัติ” (revolutionary phase)

ทฤษฎีของคุห์นแสดงให้เห็นวิวัฒนาการของศาสตร์ วิวัฒนาการนี้ประกอบด้วยระยะต่าง ๆ ทฤษฎีนี้มีประโยชน์ในแง่ที่จะจัดระบบวิวัฒนาการทางทฤษฎีของวิชาภูมิศาสตร์ จากรูป 4.4 แสดงถึงวิวัฒนาการของแนวคิดทางภูมิศาสตร์ในช่วงเวลาสองร้อยปี (ระหว่าง ค.ศ. 1750-1950) พาราไดม์แรกของวิชาภูมิศาสตร์คือ พาราไดม์ของวิชาธรณีสัณฐานวิทยา (geomorphology) และพาราไดม์นัยต์นิยม (determinism) ในสมัยของชาร์ลส์ ดาร์วิน นำสังเกตว่า พาราไดม์ของธรณีสัณฐานวิทยามีอายุยืนยาวในขณะที่พาราไดม์นัยต์นิยมมีอายุสั้น ที่ พาราไดม์นัยต์นิยมมีอายุสั้นก็เพราะเข้าสู่ระยะวิกฤติ โดยพาราไดม์นี้ถูกท้าทายจากพาราไดม์ความอาจจะเป็น (possibilism) การเข้าสู่ยุคของการปฏิวัติเชิงปริมาณเป็นยุคของพาราไดม์ใหม่อีกครั้งหนึ่งของภูมิศาสตร์ ในหนังสือชื่อ **Models in Geography** (ค.ศ. 1967) ของอาร์. เจ. ชอร์ลี (R.J. Chorley) และปีเตอร์ แฮกเกตต์ (Peter Haggett) ชอร์ลีและแฮกเกตต์ กล่าวถึงการปฏิวัติเชิงปริมาณว่า แสดงให้เห็นถึงการสถาปนา “พาราไดม์ที่มีฐานเป็นแบบจำลอง” (model-based paradigm) ในวิชาภูมิศาสตร์ (Gregory, 1994, p.433)

รูปที่ 4.4 ความคิดทางภูมิศาสตร์ที่พัฒนาในช่วง ค.ศ. 1750-1950 :
 แผนภูมินี้พยายามจัดระบบพัฒนาการทางทฤษฎีของวิชาภูมิศาสตร์ ทั้งนี้
 แสดงเฉพาะแนวคิดหลัก ๆ เท่านั้น

ที่มา : Holt - Jensen, 1988, p.58

หัวข้อบรรยาย 4.3

สรุป

ศาสตร์เกิดขึ้นจากการสอดสานเชื่อมโยงระหว่างกันของแนวคิดที่เป็นรูปธรรม จนกระทั่งกลายเป็นองค์ความรู้หรือทฤษฎีที่เป็นนามธรรม ทฤษฎีระดับสูงที่ศาสตร์แต่ละศาสตร์ยอมรับเข้ามาเป็นหลักกำหนดแนวคิด ขอบเขตและแนววิธีศึกษาค้นคว้าในงานของตนเองเรียกว่า พาราไดม์ พาราไดม์มีการเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะแวดล้อมในศาสตร์ โดยจะเปลี่ยนไปเมื่อศาสตร์นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อีก ช่วงเวลาที่พาราไดม์ใหม่เข้ามาทำลายพาราไดม์เดิมจะเป็นยุคแห่งการปฏิวัติในตัวของศาสตร์

แนวคิดเรื่องพาราไดม์ของคูห์นที่นำมาใช้ศึกษาวิวัฒนาการของภูมิศาสตร์ไม่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของวิชามากนัก การเปลี่ยนพาราไดม์ใหม่ของวิชาไม่ถึงกับล้มล้างพาราไดม์เดิมอย่างสิ้นเชิง ตรงกันข้ามกลับยังมีบทบาทควบคู่ไปกับพาราไดม์ใหม่ เพียงแต่ว่าความสำคัญจะตกเป็นรองลงไป